

LLOYD-ATELIER - NETERSEL

GRATIS DIGITALE NIEUWSBRIEF VAN LLOYD-ATELIER - NETERSEL

EERSTE JAARGANG, NUMMER: 7 - SEPTEMBER 2019

In dit nummer onder andere:

- * Bijdragen aan en vorderingen bij de bouw van het Lloyd-Atelier.
- * De ondergang van het ss Mangkai op 16 maart 1941.
- * Het schip van de maand: 'het ms Wonosari'.
- * Inzending in rubriek: 'Flessenpost'.
- * Toekomstige verzending van dit magazine.

Dit gratis, digitale magazine is bestemd voor relaties van het Lloyd-Atelier te Netersel, bestaande uit aangemonsterden tot 9 juni 2010 (oprichting KRL-Museum), familieleden van Slamatslachtoffers en belangstellenden die zich hebben aangemeld. Inschrijven en uitschrijven s.v.p. via e-mailadres: Lloydexpo19@gmail.com

COLOFON:

'LLOYD - ATELIER' - NETERSEL

Eindredactie: Ed van Lierde
Tekstcorrectie:
Josje van Lierde-Olivier

Uitgever:
Ed van Lierde - Netersel
Telefoon: 0497 - 840999
E-mail: Lloydexpo19@gmail.com

KATA PENGANTAR

Allereerst wil ik me verontschuldigen voor de 'gifbeker' die kennelijk eerst helemaal leeg moet! Ik doel hier op de verwickelingen rond de Modjokerto-motorreddingssloop.

Met het argument dat vervelende zaken tot nu toe voornamelijk werden veroorzaakt door mijn 'moeilijk afscheid kunnen nemen van mijn kindjes', komt onverwacht een ander 'addertje uit het gras', namelijk het niet meer beantwoorden van mijn vragen over zaken waar ik nog belangen heb.

In feite zou u, net zoals ik, uw schouders kunnen ophalen. Anders wordt het als het nieuwe bestuur uit onzorgvuldigheid of om andere redenen rondom het dossier: 'Modjokerto-motorreddingssloop' uiterst merkwaardig handelt. Op mijn vragen daaromtrent krijg ik helaas geen antwoord. Antwoorden die ik simpelweg nodig heb om te kunnen beoordelen of de Modjokerto-overeenkomst, door mij met het KRL-Museum afgesloten, wordt nageleefd. Het gaat in ieder geval om mijn privébezit, dat onder voorwaarden is geschonken. Hoewel het vervelend is om u daarmee lastig te vallen, prefereer ik openheid u als Lloyd-supporter heeft recht op deze openheid.

Maar, beste lezer, geef frustratie geen kans! Graag wil ik u daarbij helpen door aan te geven dat er ook mooie dingen aan zitten te komen. Het betreft een toevoeging aan mijn Lloyd-collectie die ik in dit nummer nog even geheim houd. Het enige wat ik nog wel kwijt wil, is dat het om belangwekkende en zeer oude Lloyd-erfgoedstukken gaat. Een van die items heb ik verkregen via een ruil tegen een prachtig Engels maritiem erfgoedstuk dat slechts zijdelings met de Lloyd had te maken. Het andere kleurrijke item heeft te maken met het Lloyd-passagiersschip ms Dempo!

Ed van Lierde

BOUWVORDERINGEN LLOYD-ATELIER !

Bouw Atelier in twee fasen

We zijn nu druk doende met de eerste fase van de opbouw van het Lloyd-Atelier. Dit betekent in de praktijk dat ik dit jaar nog de bibliotheek, de Rotterdamsche Lloyd-kamer en de Horizon-kamer gereed wil hebben. Daarna zal, in fase-2, het Atelier onder handen worden genomen. De reden voor deze fasering is dat het dak van het Atelier eerst moet worden gerenoveerd. Als dat is gebeurd kan de driedelige expositie, vierdelig worden en daarmee zal de expositie, hopelijk in het voorjaar, compleet zijn.

Opening

In het voorjaar is, naar schatting, alles gereed. Ik richt me daarvoor op de Slamatherdenking voor familieleden van onze Slamatslachtoffers (eind april 2020). Zij zullen dan de eersten zijn die de

nieuwe expositie kunnen bewonderen, een speciale plaats is ingericht voor de 'Lloyd in de Tweede Wereldoorlog'. Daarna wil ik een bijeenkomst organiseren voor allen die financieel en/of fysiek hebben meegeholpen aan de totstandkoming van het Lloyd-Atelier. Daarna is het Atelier 'op afspraak' te bezoeken. Enerzijds kan ik dan meer aandacht besteden aan de bezoekers, anderzijds kan ik (op mijn oude dag) ervoor zorgen dat alles voor mij behapbaar blijft.

Bouw en hulp daarbij

Voor het bouwproject worden geen loonkosten gemaakt, in principe zijn alleen materiaalkosten van toepassing. Als het werk een bepaald specialisme vraagt, wordt naar professionele hulp gezocht. Zo nemen oud Lloyd-Werktuigkundigen Arie de Waardt en Harry van der Brugh het elektrische gedeelte op zich. Het sloop- en opbouwwerk werd/wordt hoofdzakelijk door mij verricht.

Zoals u weet, heb ik in de beginfase belangrijke hulp van Arnoul Lormans en m'n zwager gehad met als bijkomend groot voordeel dat ik daarmee tevens het broodnodige 'zetje in de rug' kreeg, inderdaad nodig omdat de totale klus best wel omvangrijk is en ik door veel andere taken enige moeite had om een solide begin te maken. Inmiddels heeft u al een aantal foto's van de vorderingen gezien, waarmee gesteld kan worden dat de vaart er in zit! Op de volgende pagina plaats ik een aantal foto's die vordering, maar ook de 'kwaliteit' daarvan laten zien, met dank voor de financiële bijdragen waarmee tot nu toe, zeker een kwart van het verwerkte materiaal kon worden aangeschaft! en niet te vergeten dank aan Harry & Arie voor jullie werk en gezelligheid, hier komen de foto's

Een verraste Harry van der Brugh bezig met het aanleggen van stopcontacten en schakelaars.

Arie de Waardt ontmantelt de oude zekeringkast.

Een inblikje naar de opslagruimte waarin de ladekast- en voor het 'papieren-erfgoed' al staan opgesteld.

De Horizon-kamer met rechts de WOII-vitrine en achter de groene wand waarop een grote foto komt.

Bijdragen in de bouwkosten

Wat fijn om te mogen ervaren dat onze relaties financiële steun voor de bouw van het Lloyd-Atelier blijven geven. Naast de in, het magazine van augustus genoemde, financieel supporters, zijn daar de afgelopen maand nog schenkers bijgekomen, namelijk: Andries Miedema - Oud Lloyd-Werktuigkundige en echtgenote Liesbeth Miedema-Koornstra.

Dank voor uw support dat we nu natuurlijk erg goed kunnen gebruiken!

EEN KLEINE BIJDRAGE ? JA GRAAG!

Als ook u de opbouw van het Lloyd-Atelier financieel wilt ondersteunen, houd ik me uiteraard meer dan aanbevolen. Als dat het geval mocht zijn, graag het bedrag storten op het speciale bouwrekeningnummer:

NL 46 RABO 0341072567

ten name van Ed van Lierde met s.v.p de toevoeging: "Bijdrage in opbouwkosten Lloyd-Atelier".

Het ss MANGKAI

Vlak na de Tweede Wereldoorlog verscheen in het personeelsblad van de Koninklijke Rotterdamsche Lloyd: 'Ons Nieuws' een serie artikelen met de titel: "De tol welke onze maatschappij aan de oorlog ter zee betaalde". Door in het 'Lloyd-Atelier magazine' aandacht te besteden aan een van die artikelen willen wij de slachtoffers eren. Voor hun en onze vrijheid hebben zij de hoogst mogelijke prijs moeten betalen.

De tol welke de Maatschappij aan de oorlog ter zee betaalde

II

De ondergang van het s.s. „Mangkai” op de Atlantische Oceaan op 16 Maart 1941

Het lot, dat de bemanning van dit schip heeft getroffen, is wel bijzonder tragisch. Wanneer het vijandelijke optreden meer in overeenstemming was geweest met de menselijkheid, welke in een oorlog zelfs bij een vijand mag worden verondersteld aanwezig te zijn, zou het aantal slachtoffers zeker belangrijk kleiner zijn geweest dan nu het geval was. De veronderstelling is gewettigd, dat bij humaner optreden waarschijnlijk alle mensenlevens aan boord gespaard zouden zijn gebleven. Nu heeft door nodeloos bruut geweld van de vijand de helft van de bemanning van de MANGKAI bij de ramp het leven verloren.

De MANGKAI was het vroegere Duitse stoomschip SCHEER van de H.A.P.A.G., dat in Mei 1940 in de Indische wateren door de Nederlands-Indische regering in beslag genomen en door haar aan de Engelse regering vercharterd werd. Het schip werd in beheer overgedragen aan de Rotterdamsche Lloyd en onder de naam MANGKAI in de vaart gebracht. Het werd bemand met leden van de equipages van schepen van verschillende rederijen, die op dat tijdstip in Nederlands-Indië waren.

Nadat het schip van een bewapening voorzien was, vertrok het via Durban en Kaapstad naar Freetown en van die haven in convooi naar Liverpool.

In Engeland werden reparaties aan de ketels uitgevoerd en op 6 Maart 1941 vertrok de MANGKAI in convooi van Gourcock naar Hampton Roads in de Verenigde Staten. Op 8 Maart werd een luchtaanval op het convooi onder-

Het ss Scheer, hier nog eigendom van de Duitse HAPAG-Lloyd

nomen, die evenwel geen resultaat had, terwijl twee dagen later een aanval van duikboten eveneens met succes werd afgeslagen. Dichter onder de Amerikaanse kust gekomen, werd het convooi ontbonden en zette elk schip de reis op eigen gelegenheid voort.

Dat er vijandelijke bodems in de nabijheid waren, werd de bemanning van de MANGKAI op 15 Maart duidelijk. Die dag werden berichten opgevangen, dat één of meer Duitse raiders opereerden in een gebied ongeveer 150 mijl bezuiden de MANGKAI, de posities der aangevallen of achtervolgde schepen varieerden van 100 tot 150 mijl in Z.Z.O.- en Z.Z.W.-richting. De gezagvoerder van de MANGKAI gaf daarom order het uiterste uit de machines te halen en veranderde tevens van koers om zo spoedig mogelijk onder de Amerikaanse kust te komen. Het schip bevond zich op dat ogenblik nog ongeveer 500 mijl O.Z.O. van Cape Race.

's Avonds om tien uur werd op 15 mijl recht achter een schip verkend, dat schijnbaar volgde. Het schip verdween echter weldra uit het gezicht. 's Nachts om kwart voor één verscheen aan bakboordszijde een groot oorlogsschip, dat snel naderbij kwam. De gezagvoerder van de MANGKAI week uit naar stuurboord en bracht het oorlogsschip recht achteruit om de trefkans

zo klein mogelijk te maken voor het geval het een vijandelijk schip mocht zijn. Middelerwijl werd alarm gemaakt en bezette ieder zijn post.

Het oorlogsschip naderde met grote snelheid en om tien minuten over één werden van korte afstand drie schoten gelost, zonder dat daaraan een waarschuwing voorafgegaan was. Alhoewel bewapend, vuurde de MANGKAI niet terug. De gezagvoerder liet na het eerste schot de machines stoppen. De drie schoten waren alle voltreffers: één ervan trof het brughuis, waardoor de commandobrug, het stuurhuis en de kaartenkamer verwoest werden. Van degenen, die zich op de brug bevonden, werden de gezagvoerder, de derde stuurman en de roerganger gedood. De eerste stuurman en twee matrozen, die ook op de brug waren, slaagden er in het voorschip te bereiken, hoewel een der matrozen zwaar gewond werd.

De marconist gelukte het nog na het eerste schot een radiobERICHT uit te zenden, dat, zoals later is gebleken, opgevangen werd door het kuststation Cape Race.

Hoewel het de Duitser duidelijk moet zijn geweest, dat de MANGKAI gestopt was en dat het schip stuurloos was, zette hij de zinnelose beschieting op het weerloze schip voort; de twee sloepen werden getroffen en gedeeltelijk ver-

nield, reddingsvloten werden geraakt en vlogen door de lucht, de voormast stortte neer en weldra stond de midscheeps in brand.

Zij, die zich op het voorschip bevonden, waren nu van de reddingboten afgesneden. Hun enige kans op redding was de luiken van de ruimen overboord te werpen en na te springen. De Chinese schepelingen onder hen weigerden echter te springen en trokken zich terug in de verblijven onder de bak. Ongelukkigwerwijs werd dit deel van het schip door een aantal voltreffers verwoest, waarbij onder de Chinezen, die zich daar ophielden, vele slachtoffers zijn gevallen.

Ook onder de opvarenden, die zich achter de midscheeps bevonden, vielen slachtoffers. Verschillende werden door granaatscherven in meerdere of mindere mate gewond. Nog tijdens de beschieting slaagden dezen er desondanks in onder leiding van de eveneens gewonde tweede stuurman de minst beschadigde sloep aan stuurboord te water te laten en daarin het schip te verlaten.

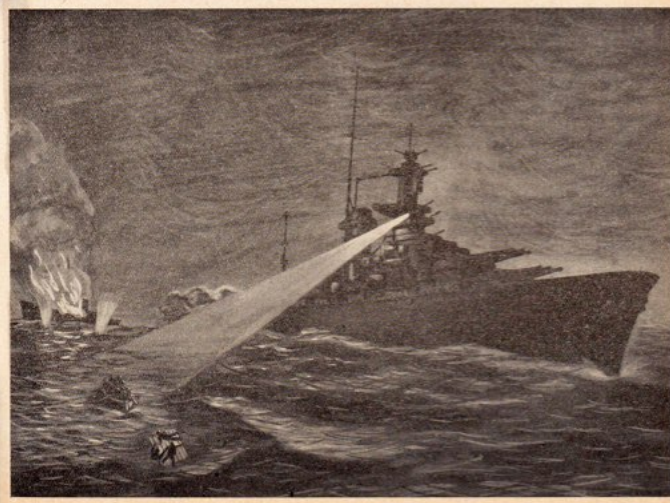
Het oorlogsschip bescheen toen met zoeklichten het toneel van de ramp en de inzettenden der reddingboot kregen door middel van de Morse-lamp bevel langszij van het oorlogsschip te komen. Onderweg slaagden dezen er nog in de eerste stuurman en twee matrozen, die op een luik rondreven, op te pikken. Bij het langszij komen van het oorlogsschip, geraakte een der matrozen tengevolge van de hoge deining te water en verdrinkte voordat pogingen tot zijn redding konden worden ondernomen.

Het oorlogsschip, dat het slagschip SCHARNHORST bleek te zijn, nam ook nog de derde machinist en enkele Chinezen op.

Het drama duurde tot vijf uur in de morgen. Toen werden de laatste schoten gelost en ging de MANGKAI op 43 graden 15 minuten N.br. en 43 graden 05 minuten W.l. in vlammen onder.

Bij het aan boord van de oorlogsbodem gehouden appel bleken vermist te worden de gezagvoerder K. K. Brünner, de derde stuurman R. Driessen ter Meulen, de hoofdmachinist L. de Jonge, de radio-telegrafist F. Jalving, de chef-kok J. P. Kleingeld, matroos J. M. van der Roest, 25 Chinezen en een Javaanse bediende, totaal 32 man. Gered werden 9 Europeanen, 28 Chinezen en 6 Javanen, totaal 43 man, van wie een zevental meer of minder zwaar gewond was. Aan boord van de SCHARNHORST overleden nog vier Chinezen, zodat het aantal slachtoffers steeg tot 36.

De overlevenden werden na verloop van tijd in een Franse haven geland en naar Duitsland vervoerd, waar zij in een gevangenkamp werden opgesloten. Daar overleed nog een Chinees. Door nodeloos wrede optreden van de vijand kostte deze scheepsramp het leven aan bijna de helft van de equipage.

Deze 'Flessenpost' is bedoeld om de lezer, indien gewenst, de mogelijkheid te geven zichzelf meer te betrekken bij het 'wel en wee' van het Lloyd-Atelier. In deze rubriek is plaats ingeruimd voor meningen, vragen, overwegingen, ideeën, etc. Vanwege de beperkte ruimte kan de tekst bij meer uitgebreide reacties ingekort worden, zonder overigens aan de essentie van de inhoud te komen.

1. E-mail van Slamatchochter Carolien Ras van Langeveld - 5 september 2019

Beste Josje en Ed, Allereerst weer hartelijk dank voor het zesde bulletin wat ik gisteren in de mail vond. Toevallig had ik die dag ervoor het eerste exemplaar van het nieuwe Lloyd Kompas ontvangen en gelezen. Ik moet zeggen dat ik er niets vertrouwd meer in vond, het voelde alsof de ziel eruit is. De Modjokerto sloep, waar jij zo hard voor gewerkt hebt in volkomen andere handen en alle veranderingen niet echt positief, om niet te zeggen sommige negatief. Ik kan me voorstellen dat dit bij jou en Josje hard is aangekomen. Maar toen kwam jouw zesde digitale blad uit en ik was weer helemaal thuis. Hier spreekt liefde uit voor alles wat je doet voor de vroegere KRL. Ook fijn was om de foto van mijn vader op de Sitoebondo weer te zien. Gelukkig heeft Frans dit niet allemaal mee hoeven maken, alhoewel jij hem waarschijnlijk juist nu erg moet missen. Ik wilde jullie dit even schrijven, ik wens jullie veel sterkte en hoop in de toekomst nog in Netersel te komen, met hartelijke groet, Carolien Ras van Langeveld.

Antwoord e-mail van Ed - 5 september 2019

Beste Carolien, Dank voor je zeer opbeurend bericht. Een strijd aan moeten gaan en pijn lijden is de essentie van wat nu gaande is. Niet zoals het nieuwe bestuur zo ongelukkig verwoordt: "Wij zijn ons er ook steeds bewust van geweest dat het afbouwscenario pijn doet bij 'deze' oprichter". Juist niet vanwege het afbouwscenario zelf, waarin arrogantie en niet kwaliteit hoogtij viert maar vanwege de wijze waarop dit allemaal gebeurt. Wat de Modjokerto-motorreddingssloep betreft eis ik uitleg van het nieuwe bestuur. Ze storen zich niet aan de overeenkomst die er ligt tussen het nieuwe bestuur en mij (als eigenaar/schenker van de sloep). Er zijn twee dingen mogelijk: óf dit gebeurt doelbewust óf men heeft geen flauw benul van het feit dat er een overeenkomst bestaat die uiteraard in 2018, tijdens de overdracht, met alle andere overeenkomsten is meegegaan. Ik begin me zo zoetjes aan zorgen te maken over nog meer adders in het gras! Ja het is een 'prettige bijkomstigheid' dat Frans dit niet hoeft mee te maken en inderdaad, ik mis hem, enerzijds als aardige vent en vriend, anderzijds als Lloyd-kenner bij uitstek. Omdat er in ons metier nu eigenlijk nog maar eentje over is, voel ik me extra alleen! Carolien, ik moet en ga hier even doorheen en ja, daar heb ik een hele brede rug voor nodig. Gelukkig ontvang ik daarbij veel moreel support en kan ik me concentreren op de opbouw van het Lloyd-Atelier. Ik zal de dag prijzen dat ik me zonder zorgen daarop kan focussen. Zoals ik al eerder aangaf, raakt jouw e-mail de essentie. Nogmaals dank en hartelijke groet, Ed van Lierde.

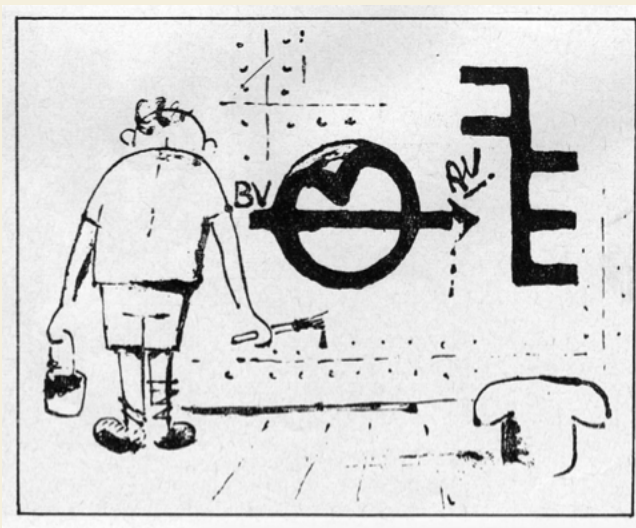
Wij roepen u hierbij graag op korte bijdragen in de vorm van vragen, opmerkingen etc. te deponeren op het e-mailadres: Lloydexpo19@gmail.com waarna ik deze bijdragen plus antwoorden (indien niet te uitgebreid) zoveel mogelijk in het daaropvolgende magazine zal proberen te plaatsen. Wilt u in uw e-mail dan wel aangeven dat de tekst voor de rubriek **Flessenpost** bestemd is?

DE STUURMANSLEERLING IN BEELD

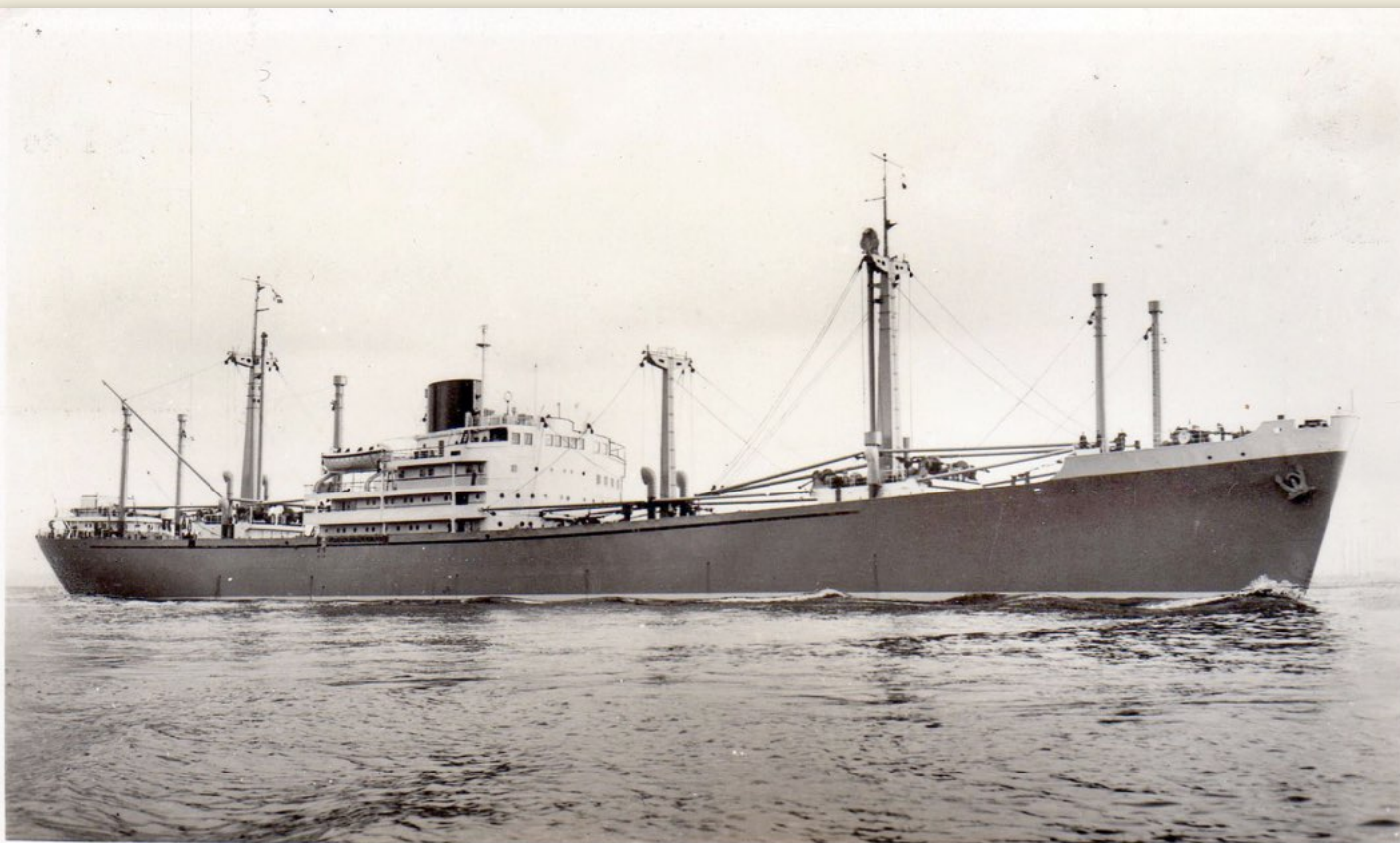
Tekening: A.C. van de Veen

In dit nummer gaan we aandacht besteden aan het eerste vrachtschip uit de Wono-klasse, namelijk het **ms Wonosari**. Vele bemanningsleden hebben prettige herinneringen aan dit prachtige schip dat identieke zusjes heeft, namelijk het ms Wonorato, ms Wonogiri en het ms Wonosobo.

Karakteristiek

In 1951 werd bij de Duitse scheepswerf "Howaldtswerke A.G. Hamburg" de kiel van bouwnummer-874 gelegd. Op 27 mei 1952 werd onze Wonosari tewatergelaten en kwam vervolgens in datzelfde jaar bij de Koninklijke Rotterdamsche Lloyd in de vaart. Het ms Wonosari werd o.a ingezet in de Europa - Nederlands Indië dienst en in de LACAS. De Wonosari is na 18 jaar trouwe dienst bij onze maatschappij, bij de grote Nedlloydfusie in 1970, eigendom van de KJCPL geworden. In 1980 werd onze "freight lady" op de Shat al Arab opgelegd en in 1982 vond zij haar eind bij de sloperij.

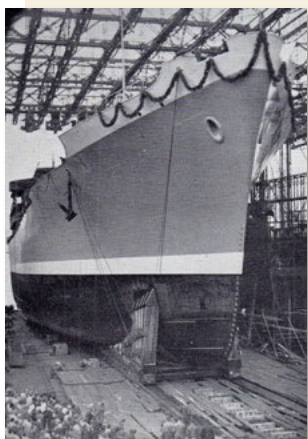

M.S. „WONOSARI“

KONINKLIJKE ROTTERDAMSCH LLOYD

Technische gegevens

Roepletters: PIRP. Type: Conventioneel enkelschroefs vrachtschip met passagiersaccommodatie. Lengte over alles.: 154,82 meter, Breedte: 20,1 meter, Holte: 12,9 meter, Diepgang: 8,2 meter. Bruto tonnage: 7.583 reg. ton, Deadweight: 10.710 ton. Motor: Howaldt-MAN, enkelwerkende twee-takt dieselmotor met een vermogen van 8.500 pk. goed voor een dienstsnelheid van 16 mijl/uur. Aantal bemanningsleden variabel: 54/60 pers. Aantal passagiers: maximaal 12 pers.

Tewaterlating Hamburg - 1952 Matrozen schilderen 't wybertje - 1953

Kerstdiner - 1962

De kombuisbemanning - 1964

NIEUWE VERZENDLIJST IN WORDING

In de bestuursoverdrachtsperiode-2018 heb ik het nieuwe bestuur aangegeven dat ik in mijn nieuwe woonplaats Netersel een expositie (Lloyd-Atelier) over de Lloyd in de Tweede Wereldoorlog zou opbouwen. Reden daarvan was o.a. dat men geen vervolg wilde geven aan Lloyd-oorlogshedenkeningen, zoals die van de Slamet. Mijn Netersel-expositieplannen heb ik toen ook met de bestaande KRL-museumrelaties gedeeld, alles bij iedereen bekend dus transparant! Doordat het nieuwe bestuur vervolgens ging ontmantelen en bijvoorbeeld afzag van het (onder-)houden van een eigen Lloyd-collectie, werd de Tweede Wereldoorlog-doelstelling in Netersel verbreed. Omdat de bruikleenmogelijkheden aan andere musea en relevante instellingen daarmee zou wegvallen, is het geven van bruikleen ook een taak die ik in Netersel weer zal gaan invullen.

Het nieuwe bestuur insinueert in de eerste digitale Lloyd-Kompas dat ik geen recht op genoemd adressenbestand zou hebben. Men gaat daarbij aan een aantal feitelikheden voorbij en om te voorkomen dat ook dat problemen gaat opleveren, heb ik alle lezers gevraagd zich, bij interesse opnieuw, voor mijn gratis, digitale magazine (Lloyd-Atelier) aan te melden. Dat een grote groep deze aanmelding in feite niet zou hoeven doen, is geen reden om hen niet ook een verzoek te sturen beter een keer te veel dan een keer te weinig, zou ik zeggen!

Aan die oproep tot 'herbevestiging' hebben velen gehoor gegeven. Helaas is bekend dat dit soort oproepen door een klein, maar toch substantieel, deel van de aangeschrevenen wordt gemist. Om dat zoveel mogelijk te voorkomen, is dit nummer nog naar iedereen gestuurd, zo heeft men nog een extra kans zich aan te melden. Overigens kan men in de toekomst zich uiteraard blijven aanmelden! Bijkomend voordeel van deze procedure is dat tevens wordt voldaan aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Vanaf het volgende nummer (oktober-nummer) gaat dus de nieuwe verzendlijst in werking en krijgen degenen die zich niet hebben aangemeld uiteraard geen digitaal magazine meer.

ROTTERDAMSCH LLOYD-NIEUWS UIT 1933

DONDERDAG 9 FEBRUARI 1933

PRIS VAN HET ADVERTENTIEF PER KWARTAAL:

1ste en 2de kolom 10 regels 1.50
3de en 4de kolom 10 regels 1.00
5de en 6de kolom 10 regels 0.75
7de en 8de kolom 10 regels 0.50
9de en 10de kolom 10 regels 0.25
11de en 12de kolom 10 regels 0.10
13de en 14de kolom 10 regels 0.05
15de en 16de kolom 10 regels 0.02

Pris van de advertentie per dag:

1ste en 2de kolom 10 regels 0.10
3de en 4de kolom 10 regels 0.05
5de en 6de kolom 10 regels 0.02
7de en 8de kolom 10 regels 0.01
9de en 10de kolom 10 regels 0.005
11de en 12de kolom 10 regels 0.002
13de en 14de kolom 10 regels 0.001
15de en 16de kolom 10 regels 0.0005

Pris van de advertentie per maand:

1ste en 2de kolom 10 regels 3.00
3de en 4de kolom 10 regels 2.00
5de en 6de kolom 10 regels 1.50
7de en 8de kolom 10 regels 1.00
9de en 10de kolom 10 regels 0.75
11de en 12de kolom 10 regels 0.50
13de en 14de kolom 10 regels 0.25
15de en 16de kolom 10 regels 0.10

Pris van de advertentie per jaar:

1ste en 2de kolom 10 regels 36.00
3de en 4de kolom 10 regels 24.00
5de en 6de kolom 10 regels 18.00
7de en 8de kolom 10 regels 12.00
9de en 10de kolom 10 regels 9.00
11de en 12de kolom 10 regels 6.00
13de en 14de kolom 10 regels 3.00
15de en 16de kolom 10 regels 1.00

Pris van de advertentie per jaar:

1ste en 2de kolom 10 regels 36.00
3de en 4de kolom 10 regels 24.00
5de en 6de kolom 10 regels 18.00
7de en 8de kolom 10 regels 12.00
9de en 10de kolom 10 regels 9.00
11de en 12de kolom 10 regels 6.00
13de en 14de kolom 10 regels 3.00
15de en 16de kolom 10 regels 1.00

BUREAU 'S-GRAVENHAGE - PARKSTRAAT 25 - TELEFOON 116228

HET VADERLAND

STAAT- EN LETTERKUNDIG NIEUWSBLAD

verschijnt tweemaal per dag

Directie: E. DE LANG

VIJF EN ZESTIGSTE JAARGANG

RIJKAARTOEG: THONISPLEIN 12 - TELEFOON 1166

PRIS DER ADVERTENTIE

Van 1-6 guldengroten met bezettingen 1.50
Elke regel met 0.10
Ingezonden Mededeling van 1-6 regels 0.10
Elke regel met 0.10
Standaardmededeling 1 kolom (1 regel) 0.10
Standaardmededeling 2 kolommen (2 regels) 0.20

Waar. Algem. Redactie: C. M. SCHELLE

Het debat over de munitie en de „scherpslijperij“

Omze militaire medewerker schrijft:

Geachte lezers van dit blad, ik heb de eer u te berichten dat de minister van Oorlog, de heer de Meester, op 10 februari 1933 een antwoord heeft gegeven op de vragen van de heer de Meester, die in de Tweede Kamer zijn gesteld op 10 januari 1933. De minister heeft verklaard dat de munitie van de Nederlandse marine, die in de Tweede Wereldoorlog is gebruikt, is vervaardigd door de Nederlandse marine, en dat de munitie van de Nederlandse marine, die in de Tweede Wereldoorlog is gebruikt, is vervaardigd door de Nederlandse marine.

DE MUNITIE IN INDIE

Indische munitie is een belangrijk onderdeel van de Nederlandse marine. De munitie van de Nederlandse marine, die in de Tweede Wereldoorlog is gebruikt, is vervaardigd door de Nederlandse marine, en dat de munitie van de Nederlandse marine, die in de Tweede Wereldoorlog is gebruikt, is vervaardigd door de Nederlandse marine.

DE QUARSTE COLENBRANDER

De Quarste Colenbrander is een belangrijk onderdeel van de Nederlandse marine. De Quarste Colenbrander, die in de Tweede Wereldoorlog is gebruikt, is vervaardigd door de Nederlandse marine, en dat de Quarste Colenbrander, die in de Tweede Wereldoorlog is gebruikt, is vervaardigd door de Nederlandse marine.

Grondlegger Willem Ruys J.D. Zn. met zijn vlag en eerste zeilschip, het barkschip: 'Cornelis Wernard Eduard' - 1839

